

มาตรการทางกฎหมายที่เหมาะสมในการคุ้มครองทางสังคมของผู้สูงอายุ ตามพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546

ปริญ อร่ามเรืองกุล¹ สุขสมัย สุทธิบัติ² ฉันทนา เจริญศักดิ์³

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความหมาย วิวัฒนาการและประวัติความเป็นมา แนวคิดทฤษฎีกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองทางสังคมของผู้สูงอายุ ปัญหาทางสังคมของผู้สูงอายุและปัญหาการบังคับใช้กฎหมายในการคุ้มครองทางสังคมของผู้สูงอายุตามพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546 วิเคราะห์และเปรียบเทียบมาตรการที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองทางสังคมของผู้สูงอายุตามพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546 ในประเทศไทยและต่างประเทศ และเสนอแนะให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุนำไปแก้ไขให้ผู้สูงอายุได้รับการคุ้มครองทางสังคมตามนโยบายที่รัฐกำหนดไว้ ผู้วิจัยใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการวิจัยเอกสาร การสัมภาษณ์เชิงลึก และการอภิปรายกลุ่มสนทนาแบบเจาะจง และวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัย พบว่า ปัญหาทางสังคมของผู้สูงอายุและปัญหาการบังคับใช้กฎหมายในการคุ้มครองทางสังคมของผู้สูงอายุ ตามพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546 ประกอบด้วยปัญหาการเกิดอุบัติเหตุและปัญหาทางด้านสุขภาพ ปัญหาทางเศรษฐกิจ ปัญหาการถูกทอดทิ้ง ปัญหาการล่วงละเมิดต่อผู้สูงอายุ ปัญหาที่อยู่อาศัย ปัญหาการไม่ทราบสิทธิอันพึงมีของผู้สูงอายุ ปัญหาเกี่ยวกับสิทธิของผู้สูงอายุที่เกี่ยวข้องทางคดี ปัญหาในด้านการช่วยเหลือจัดการทรัพย์สินผู้สูงอายุ พระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546 ไม่ครอบคลุมและไม่ชัดเจนหน่วยงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบผู้สูงอายุ การขาดการมีส่วนร่วมของภาคเอกชนและชุมชน ดังนั้น มาตรการทางกฎหมายที่เหมาะสมในการคุ้มครองทางสังคมของผู้สูงอายุ คือ การแก้ไขกฎหมายให้ครอบคลุมและชัดเจน การปรับปรุงการบริหารจัดการหน่วยงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบผู้สูงอายุ การพัฒนาที่อยู่อาศัยสำหรับผู้สูงอายุ และการพัฒนาและส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนและสังคม

คำสำคัญ: ผู้สูงอายุ; การคุ้มครองทางสังคม; การคุ้มครองสิทธิ; พระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546

ประเภทบทความ: บทความวิจัย

การอ้างอิง:

ปริญ อร่ามเรืองกุล, สุขสมัย สุทธิบัติ และฉันทนา เจริญศักดิ์. (2567). มาตรการทางกฎหมายที่เหมาะสมในการคุ้มครองทางสังคมของผู้สูงอายุ ตามพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546. *วารสารดุชนิตทางสังคมศาสตร์*, 14(2), 519-531.

¹ หลักสูตรนิติศาสตรดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง

2086 ถนนรามคำแหง แขวงหัวหมาก เขตบางกะปิ กรุงเทพมหานคร 10240, ประเทศไทย

ผู้รับผิดชอบบทความ อีเมล: p0959353987@gmail.com

² คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

³ ผู้พิพากษาศาลชั้นต้นประจำกองผู้ช่วยผู้พิพากษาศาลฎีกา

Legal Measures Appropriate for Social Protection of the Elderly in Accordance with the Act on the Elderly B.E. 2546 (2003)

Paril Aramruangkul¹ Suksamai Sutthibodee² Chantana Charoensak³

Abstract

This research article aims to study the meaning, history, concepts and theories, and related laws regarding the social protection of the elderly and analyzes and compares measures related to the social protection of the elderly in accordance with the Act on the Elderly, B.E. 2546 in Thailand. The qualitative research approach was employed. Data were collected using the techniques of documentary research, in-depth interview, and focus group discussions. Data were analyzed using the techniques of content analysis.

Findings are as follows: The social problems of the elderly and the problems of law enforcement in the social protection of the elderly in accordance with the Act on the Elderly, B.E. 2546 are the following; accidents and health problems; economic problems; abandonment; violation; accommodation; not knowing the rights deserved; the elderly's rights related to court cases, assistance in property management; the Act on the Elderly, B.E. 2546 being incomprehensive and unclear; problems with agencies responsible for the elderly; and the lack of participation from the private sector and communities. Therefore, legal measures appropriate for the social protection of the elderly are an amendment of the law to be comprehensive and clear; an improvement in the management of the agencies responsible for the elderly; the development of accommodations for the elderly; and the development and promotion of participation of communities and society.

Keywords: Elderly; Social Protection; Protection of Rights; The Act on the Elderly, B.E. 2546

Type of Article: Research Article

Cite this article as:

Aramruangkul, P., Sutthibodee, S., & Charoensak, C. (2024). Legal measures appropriate for social protection of the elderly in accordance with the Act on the Elderly B.E. 2546 (2003). *Ph.D. in Social Sciences Journal*, 14(2), 519-531.

¹ Doctor of Laws Program, Ramkhamhaeng University
2086 Ramkhamhaeng Road, Hau Mark, Bangkok, Bangkok 10240, Thailand
Corresponding Author Email: p0959353987@gmail.com

² Faculty of Law, Ramkhamhaeng University

³ Judge in the Research Division of the Supreme Court

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในปี พ.ศ. 2564 จำนวนผู้สูงอายุทั่วโลกมีราว 1,000 ล้านคน คิดเป็นร้อยละ 10 นอกจากนี้ องค์การอนามัยโลกระบุว่าประชากรสูงอายุที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไป จะเพิ่มสูงขึ้นเป็นอัตราส่วน 1 ใน 6 ภายในปี พ.ศ. 2573 และภายในปี พ.ศ. 2593 ประชากรโลกที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไปจะเพิ่มขึ้นเป็นสองเท่าหรือประมาณ 2.1 พันล้านคน ในขณะที่จำนวนผู้ที่มีอายุ 80 ปีขึ้นไปคาดว่าจะเพิ่มขึ้นสามเท่าระหว่างปี พ.ศ. 2563 ถึงปี พ.ศ. 2593 เป็น 426 ล้านคน เช่นเดียวกับในภูมิภาคอาเซียนที่พบว่ามีประชากรอายุ 60 ปีขึ้นไป ร้อยละ 11 และ 7 ประเทศได้ก้าวสู่สังคมผู้สูงอายุแล้ว สาธารณรัฐสิงคโปร์เป็นประเทศแรกที่เข้าสู่สังคมสูงวัยอย่างสมบูรณ์ซึ่งมีผู้สูงอายุ 60 ปีขึ้นไปมากกว่าร้อยละ 20 ประเทศไทยได้ก้าวเข้าสู่สังคมสูงวัยอย่างสมบูรณ์ในปี พ.ศ. 2561 ประเทศไทยมีจำนวนผู้สูงอายุราวร้อยละ 20-30 และประเทศไทยจะกลายเป็นสังคมสูงวัยเช่นเดียวกับญี่ปุ่นที่มีประชากรอายุ 60 ปีขึ้นไป ร้อยละ 28 ในปี พ.ศ. 2574 (Workpoint, 2021) การเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุในประเทศไทยมีสาเหตุหนึ่งมาจากประเทศไทยประสบความสำเร็จในการวางแผนครอบครัวในช่วง พ.ศ. 2515-2538 ทำให้อัตราการเกิดลดลงอย่างมาก เมื่อเปรียบเทียบกับสถิติ 50 ปีก่อน พบว่า ประชากรไทยเคยเพิ่มด้วยอัตราที่สูงกว่าร้อยละ 3 ต่อปี แต่ในปัจจุบันอัตราเพิ่มประชากรได้ลดต่ำลงเหลือเพียงร้อยละ 0.5 ต่อปี นอกจากนั้นระบบประกันสุขภาพถ้วนหน้าที่เกิดขึ้นตั้งแต่ พ.ศ. 2544 ก็อีกเหตุสำคัญที่ทำให้อายุคาดเฉลี่ย (life expectancy) ของคนไทยเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ โดยอายุคาดเฉลี่ยเมื่อแรกเกิด (life expectancy at birth) ของคนไทยได้เพิ่มสูงขึ้นทั้งชายและหญิง โดยในช่วงปี พ.ศ. 2543-2548 คาดว่าชายมีเฉลี่ยเมื่อแรกเกิด 68.15 ปี และหญิงมีอายุเฉลี่ยเมื่อแรกเกิด 72.39 ปี ประกอบกับประชากรรุ่นเกิดล้าน หรือกลุ่มประชากรที่เกิดในช่วงปี พ.ศ. 2506-2526 ซึ่งมีมากกว่า 1 ล้านคนในแต่ละปี

กำลังเคลื่อนเข้าสู่กลุ่มประชากรสูงอายุ (Department of Older Persons, 2021)

การเปลี่ยนแปลงเข้าสู่สังคมสูงวัยส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจ ระบบการจ้างงาน ระบบสถาบันครอบครัว ชุมชน และระบบการปกครองส่วนท้องถิ่น จากการศึกษาบัญชีกระแสการโอนประชาชาติ (National Transfer Accounts--NTA) พบว่า การเพิ่มสัดส่วนผู้สูงอายุทำให้ขาดดุลรายได้เพิ่มขึ้น ภาครัฐมีภาระการคลังที่ต้องจ่ายค่าสวัสดิการสังคมเพิ่มขึ้น เช่น ค่าใช้จ่ายการบริการทางสุขภาพ เงินอุดหนุนชราภาพ แต่คนสูงอายุจำนวนมากยังคงมีความต้องการทำงานต่อไป จากรายงานสำรวจสถานะการมีงานทำปี พ.ศ. 2564 พบว่า มีผู้สูงอายุที่ยังคงทำงานอยู่ 4.88 ล้านคน หรือคิดเป็นร้อยละ 36.9 ของผู้สูงอายุทั้งหมด แยกเป็นเพศชาย 2.78 ล้านคน ร้อยละ 56.9 และเพศหญิง 2.10 ล้านคน ร้อยละ 43.1 (National Statistical Office, 2022) ตลาดแรงงานไทยจำเป็นต้องจ้างผู้สูงอายุเพิ่มขึ้นซึ่งย่อมจะเกิดปัญหาในการทำงานของผู้สูงอายุ เพราะผู้สูงวัยอาจมีปัญหาด้านสุขภาพ จึงจำเป็นต้องกำหนดมาตรการสำหรับคุ้มครองการทำงานที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุ

สำหรับประเทศไทยมีกฎหมายเฉพาะที่บัญญัติรับรองสิทธิของผู้สูงอายุไว้อย่างชัดเจน ได้แก่ พระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546 ซึ่งได้มีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2547 เป็นต้นมา โดยมีเจตนารมณ์เพื่อให้ความคุ้มครอง ส่งเสริม และสนับสนุนผู้สูงอายุในเรื่องสิทธิและการเข้าถึงสิทธิต่างๆ รวมถึงกำหนดให้หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องดำเนินการจัดบริการให้แก่ผู้สูงอายุตามสิทธิที่ได้กำหนดไว้ตามพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546 (Office of the Council of State, 2018) แต่ความต้องการดังกล่าวกลับไม่ได้รับการตอบสนองอย่างเพียงพอ อีกทั้งยังไม่ได้กำหนดหลักการอย่างชัดเจนและเป็นรูปธรรมไว้ (Prathong, 2020)

ดังนั้นผู้วิจัยมีความสนใจศึกษาการทางกฎหมายในการคุ้มครองทางสังคมของผู้สูงอายุตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546 และกฎหมายคุ้มครองสิทธิผู้สูงอายุในต่างประเทศ เพื่อวิเคราะห์และเปรียบเทียบมาตรการที่เกี่ยวกับการคุ้มครองทางสังคมของผู้สูงอายุ พร้อมทั้งเสนอแนะให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุนำไปแก้ไขให้ผู้สูงอายุได้รับการคุ้มครองทางสังคมตามนโยบายที่รัฐกำหนดไว้ เพื่อให้สอดคล้องกับภาวะการณ์ในปัจจุบันและเพื่อเป็นกลไกในการสร้างพลังแห่งการส่งเสริมคุณภาพชีวิตที่ดีให้สอดคล้องกับบริบทการเป็นสังคมผู้สูงอายุของประเทศไทย และเป็นการเตรียมการให้สามารถดูแลผู้สูงอายุได้อย่างมีคุณภาพ อีกทั้งเป็นการตอบสนองความต้องการของผู้สูงอายุในการนำกฎหมายที่เหมาะสมเพื่อนำไปสู่การพัฒนา การเสริมสร้างคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในด้านต่างๆ และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในสังคมของผู้สูงอายุของประเทศไทยต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความหมาย วิวัฒนาการและประวัติความเป็นมา แนวคิดทฤษฎี กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองทางสังคมของผู้สูงอายุ
2. เพื่อศึกษาปัญหาทางสังคมของผู้สูงอายุและปัญหาการบังคับใช้กฎหมายในการคุ้มครองทางสังคมของผู้สูงอายุตามพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546
3. เพื่อศึกษาวิเคราะห์และเปรียบเทียบมาตรการที่เกี่ยวกับการคุ้มครองทางสังคมของผู้สูงอายุตามพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546 ในประเทศไทยและต่างประเทศ
4. เพื่อเสนอแนะให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุนำไปแก้ไขให้ผู้สูงอายุได้รับการคุ้มครองทางสังคมตามนโยบายที่รัฐกำหนดไว้

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา ศึกษาจากหนังสือ ตำรา กฎหมาย คำพิพากษาศาล รายงานวิชาการ บทความวิชาการทั้งในประเทศและต่างประเทศ วิทยานิพนธ์ และงานวิจัยทั้งในประเทศและต่างประเทศที่เกี่ยวข้อง ความหมาย ประวัติความเป็นมา แนวคิดทฤษฎี และกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองทางสังคมของผู้สูงอายุของประเทศไทย เปรียบเทียบกับกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองทางสังคมของต่างประเทศ และนำมาวิเคราะห์สภาพปัญหาในการบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับการคุ้มครองทางสังคมของผู้สูงอายุตามพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546 และแนวทางในการพัฒนามาตรการทางกฎหมายที่เหมาะสมในการคุ้มครองทางสังคมของผู้สูงอายุในประเทศไทย

2. ขอบเขตด้านผู้ให้ข้อมูลสำคัญ การศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยเลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญโดยการเลือกแบบเจาะจง (purposive sampling) รวมทั้งสิ้นจำนวน 35 คน ดังนี้ การสัมภาษณ์เชิงลึก จำนวน 25 คน ได้แก่ ปลัดกระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์หรือผู้แทนและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องในการบริหารระดับนโยบาย จำนวน 3 คน อธิบดีกรมกิจการผู้สูงอายุ ผู้แทน หรือเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง จำนวน 3 คน ภาคิเครือข่ายของกรมกิจการผู้สูงอายุหรือผู้แทน (ภาครัฐ) จำนวน 3 คน ภาคิเครือข่ายของกรมกิจการผู้สูงอายุหรือผู้แทน (ภาคเอกชน) จำนวน 2 คน และผู้สูงอายุทั่วไป จำนวน 14 คน การอภิปรายกลุ่มสนทนาแบบเจาะจง จำนวน 10 คน ได้แก่ เจ้าหน้าที่ปฏิบัติการ นักวิชาการ และนักกฎหมาย

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. ทำให้ทราบถึงความหมาย วิวัฒนาการและประวัติความเป็นมา แนวคิดทฤษฎี และกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองทางสังคมของผู้สูงอายุ
2. ทำให้ทราบถึงปัญหาทางสังคมของผู้สูงอายุ

และปัญหาการบังคับใช้กฎหมายในการคุ้มครองทางสังคมของผู้สูงอายุ ตามพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546

3. ทำให้ทราบถึงผลการวิเคราะห์และเปรียบเทียบมาตรการที่เกี่ยวกับการคุ้มครองทางสังคมของผู้สูงอายุตามพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546 ทั้งของในประเทศไทยและต่างประเทศ

4. ทำให้ทราบถึงข้อเสนอแนะเพื่อเสนอให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุนำไปปรับปรุงแก้ไขให้ผู้สูงอายุได้รับการคุ้มครองทางสังคมตามนโยบายที่รัฐกำหนดไว้

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดและทฤษฎีทางกฎหมายเกี่ยวกับการคุ้มครองทางสังคมของผู้สูงอายุ

การรับรองและการคุ้มครองสิทธิในปัจจุบันนั้น มักจะได้รับการยอมรับในรูปแบบที่เป็นลายลักษณ์อักษร ซึ่งมาจากแนวความคิดของสำนักกฎหมายบ้านเมืองที่ให้ความสำคัญในการบัญญัติกฎหมายที่ใช้บังคับกับประชาชน และเน้นความสำคัญของการบัญญัติกฎหมายในรูปแบบลายลักษณ์อักษร ซึ่งมีความชัดเจนแน่นอนและใช้บังคับได้กับทุกคนเป็นการทั่วไป ทำให้การรับรองสิทธิและการคุ้มครองสิทธิที่เป็นกฎหมายลายลักษณ์อักษรตามแนวคิดสำนักกฎหมายบ้านเมืองเป็นการสร้างหลักประกันและการมีอยู่ในการใช้สิทธิและการคุ้มครองสิทธิของประชาชนให้หนักแน่น มั่นคงกว่าการรับรองและคุ้มครองสิทธิตามแนวคิดสิทธิตามธรรมชาติเช่นในอดีต ทั้งนี้ การรับรองการรับรองและคุ้มครองสิทธิของประชาชนโดยการตรากฎหมายลายลักษณ์อักษรมาจากการอ้อมชอบทางความคิดของสำนักกฎหมายบ้านเมืองและสำนักกฎหมายธรรมชาติ โดยเป็นการแปรสภาพการรับรองและการคุ้มครองสิทธิของบุคคลภายใต้สิทธิตามธรรมชาติมาเป็นการรับรองและการคุ้มครองสิทธิของบุคคลที่ได้รับการรับรองโดย

กฎหมาย Douangrit (2014)

สิทธิมนุษยชนมีพื้นฐานมาจากสิทธิธรรมชาติ ซึ่งลักษณะสำคัญของหลักสิทธิมนุษยชน คือ กฎหมายมีความเท่าเทียมกัน เมื่ออยู่ต่อหน้ากฎหมายโดยไม่มีผู้ใดอยู่เหนือกฎหมายได้ มีลักษณะเฉพาะ ดังต่อไปนี้ (1) เป็นสิทธิที่ติดตัวมากับมนุษย์ คือ เมื่อคนเกิดมาก็จะมีสิทธิมนุษยชนติดตัวมาด้วย เพราะความเป็นมนุษย์ ไม่มีการยกให้ หรือซื้อ หรือสืบทอดมา (2) เป็นสิทธิที่เป็นสากล คือ เป็นสิทธิของมนุษย์ทุกคนเหมือนกัน ไม่ว่าจะมีเชื้อชาติ เพศ นับถือศาสนาใด หรือมาจากพื้นฐานทางสังคม หรือระบบการเมืองใด มนุษย์ทุกคนมีอิสระเสรี มีความเท่าเทียมกันในศักดิ์ศรีและสิทธิ (3) เป็นสิทธิที่ไม่อาจถ่ายโอนให้แก่กันได้ คือ ไม่มีใครมาแย่งชิงเอาสิทธิมนุษยชนไปจากบุคคลใดบุคคลหนึ่งได้ ถึงแม้ว่ากฎหมายของประเทศจะไม่ยอมรับรองสิทธิมนุษยชน หรือแม้ว่าจะละเมิดสิทธิมนุษยชนก็ตาม ประชาชนของประเทศนั้น ก็ยังมีสิทธิมนุษยชนอยู่ ตัวอย่างเช่น ในสมัยที่ยังมีการค้าทาส ทาสทุกคนในฐานะเป็นมนุษย์ ย่อมมีสิทธิมนุษยชน ถึงแม้ว่าสิทธิดังกล่าวจะถูกละเมิดก็ตาม และ (4) เป็นสิทธิที่ไม่อาจถูกแยกออกจากกัน คือ มนุษย์มีสิทธิต่างๆ ทั้งหมด เพื่อที่จะมีชีวิตอยู่อย่างมีศักดิ์ศรี มีเสรีภาพ มีความมั่นคง และมีมาตรฐานการดำรงชีวิต ที่เหมาะสมกับความเป็นมนุษย์ (Saeng-Uthai, 1995)

หากพิจารณาในแง่ประวัติศาสตร์ แนวคิดและทฤษฎีทางกฎหมายไม่อาจปฏิเสธได้ว่าการคุ้มครองสิทธิทางสังคมของผู้สูงอายุมีพื้นฐานมาจากหลักสิทธิมนุษยชน อันก่อร่างสร้างตัวมาจากสิทธิตามธรรมชาติ (natural law) ดังนั้น ผู้สูงอายุจึงมีสิทธิและได้รับการคุ้มครองสิทธิในฐานะมนุษย์คนหนึ่งที่มีอายุสูงขึ้น ภายใต้แนวคิดและหลักการอันมีรากฐานมาจากสิทธิธรรมชาติของสำนักกฎหมายธรรมชาติ และเพื่อเป็นการสร้างความมั่นคง หลักประกัน ความก้าวหน้าในสิทธิของผู้สูงอายุ รัฐจึงมีพันธกรณีในการกำหนดการ

คุ้มครองและปกป้องกลุ่มผู้สูงอายุเพื่ออำนวยความสะดวกในการใช้สิทธิ นั่นก็คือ การตรากฎหมายคุ้มครองสิทธิผู้สูงอายุนั่นเอง จึงกล่าวได้ว่า หลักสิทธิมนุษยชนอันก่อร่างสร้างตัวมาจากสิทธิตามธรรมชาติเป็นที่มาของกฎหมายคุ้มครองสิทธิผู้สูงอายุ

กฎหมายคุ้มครองทางสังคมของผู้สูงอายุของไทยและต่างประเทศ

1. พระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546 หลักการและเหตุผล โดยที่มาตรา 54 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 ได้บัญญัติเกี่ยวกับสิทธิผู้สูงอายุให้มีสิทธิได้รับความช่วยเหลือจากรัฐ ทั้งนี้ เพื่อให้เป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติและครอบคลุมทุกด้านสำหรับผู้สูงอายุ และเพื่อให้การดำเนินงานเกี่ยวกับการคุ้มครอง การส่งเสริม การสนับสนุนต่อสิทธิและประโยชน์ของผู้สูงอายุเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และสอดคล้องกับบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยจึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

สาระสำคัญ บุคคลผู้มีสิทธิในพระราชบัญญัติฉบับนี้กำหนดให้บุคคลซึ่งมีอายุเกินหกสิบปีบริบูรณ์ขึ้นไป และมีสัญชาติไทยถือเป็นผู้สูงอายุ จะเห็นได้ว่า ผู้สูงอายุตามความหมายในพระราชบัญญัตินี้พิจารณาจากอายุเป็นเกณฑ์สำคัญ อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาจากมาตรา 54 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยซึ่งบัญญัติว่า “บุคคลซึ่งมีอายุเกินหกสิบปีบริบูรณ์และไม่มีรายได้เพียงพอแก่การยังชีพ มีสิทธิได้รับความช่วยเหลือจากรัฐ ทั้งนี้ตามที่กฎหมายบัญญัติ” และตามมาตรา 80 วรรคสองของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยซึ่งวางแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐว่า รัฐต้องสงเคราะห์คนชรา แต่ในพระราชบัญญัติฉบับนี้เลือกใช้คำว่า “ผู้สูงอายุ” โดยไม่ใช้คำว่า “คนชรา” นั้น ปรากฏเหตุผลตามบันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาประกอบร่างพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. (เรื่องเสร็จที่ 236/2545) ว่า “สำหรับเหตุผลที่ใช้คำว่า

“ผู้สูงอายุ” โดยไม่ใช้คำว่า “คนชรา” นั้น เนื่องจากในทางการแพทย์ถือว่าความชราภาพอาจเกิดขึ้นในบุคคลที่มีอายุน้อยหรือบุคคลที่มีอายุยังไม่ถึงหกสิบปีก็ได้ ดังนั้น จึงใช้คำว่า “ผู้สูงอายุ” โดยถืออายุเป็นเกณฑ์จะมีความชัดเจนและเหมาะสมกว่า”

2. สหรัฐอเมริกา การคุ้มครองสิทธิผู้สูงอายุบัญญัติไว้ใน Older Americans Act 1965 ดังนี้ (1) การคุ้มครองและส่งเสริมการแพทย์ (2) การคุ้มครองและส่งเสริมการศึกษา (3) การคุ้มครองและส่งเสริมกฎหมาย (4) การคุ้มครองและส่งเสริมการมีส่วนร่วมสังคม (5) การคุ้มครองจากการเลือกปฏิบัติ (6) การคุ้มครองและส่งเสริมการแสดงออก (7) การคุ้มครองและส่งเสริมเสรีภาพ ความเป็นอิสระ (8) การคุ้มครองและส่งเสริมความเป็นส่วนตัว (9) การคุ้มครองและส่งเสริมที่พักอาศัย (10) การคุ้มครองและส่งเสริมเกียรติและศักดิ์ศรี (11) การคุ้มครองและส่งเสริมเงินบำนาญ (12) การคุ้มครองและส่งเสริมสิทธิผู้บริโภค (13) การคุ้มครองและป้องกันจากการล่วงละเมิดและทารุณกรรม และ (14) สิทธิได้รับบำนาญ (Administration for Community Living, 2023)

3. อังกฤษ การคุ้มครองสิทธิผู้สูงอายุบัญญัติไว้ใน Data Protection Act 2018, The Human Rights Act 1998, Care Act 2014, Equality Act 2010 และ National Health Service Act 1946 ดังนี้ (1) การคุ้มครองและส่งเสริมการแพทย์ (2) การคุ้มครองและส่งเสริมการศึกษา (3) การคุ้มครองและส่งเสริมแรงงาน (4) การคุ้มครองและส่งเสริมการมีส่วนร่วมสังคม (5) การคุ้มครองจากการเลือกปฏิบัติ (6) การคุ้มครองและส่งเสริมการแสดงออก (7) การคุ้มครองและส่งเสริมเสรีภาพ ความเป็นอิสระ (8) การคุ้มครองและส่งเสริมที่พักอาศัย (9) คุ้มครองและส่งเสริมเกียรติและศักดิ์ศรี (10) การคุ้มครองและส่งเสริมเงินบำนาญ (11) การคุ้มครองและป้องกันจากการล่วงละเมิดและทารุณกรรม (12) การคุ้มครองและสนับสนุนความเป็น

ส่วนตัว และ (13) สิทธิได้รับบำนาญ (Crown, 2023a; 2023b; 2023c; Equality and Human Rights Commission, 2018; UK Parliament, 2023)

4. สาธารณรัฐฝรั่งเศส การคุ้มครองสิทธิผู้สูงอายุบัญญัติไว้ใน Code de l'action sociale et des familles และ Déclaration des Droits de l'Homme et du Citoyen de 1789 ดังนี้ (1) มีสิทธิเสรีภาพและความเท่าเทียม (2) มีสิทธิตามธรรมชาติและเป็นสิทธิอันมิอาจถูกกลบไล้งได้ของมนุษย์ สิทธิเหล่านี้ คือ เสรีภาพ ทรัพย์สิน ความปลอดภัยและการต่อต้านการกดขี่ข่มเหง (3) สิทธิได้รับการสันนิษฐานไว้ก่อนนว่าเป็นผู้บริสุทธิ์จนกว่าจะถูกพิพากษาว่ามีความผิด (4) เสรีภาพในการติดต่อสื่อสาร การแสดงความคิดเห็น การพูด การแสดง การเขียน แสดงการพิมพ์ (5) สิทธิในการป้องกันทรัพย์สินจากการถูกละเมิดได้ (6) การคุ้มครองและส่งเสริมเสรีภาพ ความเป็นอิสระ (7) การคุ้มครองและส่งเสริมสิทธิพลเมือง (8) การคุ้มครองและส่งเสริมด้านแรงงาน (9) การคุ้มครองและส่งเสริมด้านที่อยู่อาศัย (10) การคุ้มครองและส่งเสริมในการมีส่วนร่วมทางสังคม (11) การคุ้มครองและส่งเสริมด้านการแพทย์ (12) การคุ้มครองการเลือกปฏิบัติ (13) การคุ้มครองและส่งเสริมด้านความเป็นส่วนตัว และ (14) สิทธิได้รับบำนาญ (Légifrance, 2023a; 2023b)

5. ราชาอาณาจักรสวีเดน การคุ้มครองสิทธิผู้สูงอายุบัญญัติไว้ใน The Social Services Act 2001 และ Health and Medical Services Act 1983 ดังนี้ (1) การสนับสนุนที่อยู่อาศัย (2) การสนับสนุนบริการสาธารณะ (3) การสนับสนุนบริการสุขภาพและการแพทย์ (4) การสนับสนุนอุปโภคบริโภคในชีวิตประจำวัน (5) การสนับสนุนด้านการฝึกอบรมอาชีพ (6) การคุ้มครองด้านเสรีภาพ (7) การสนับสนุนด้านเทคโนโลยีเพื่อช่วยเหลือผู้สูงอายุ (8) การคุ้มครองด้านความเป็นส่วนตัว และ (9) สิทธิได้รับบำนาญ (Global-

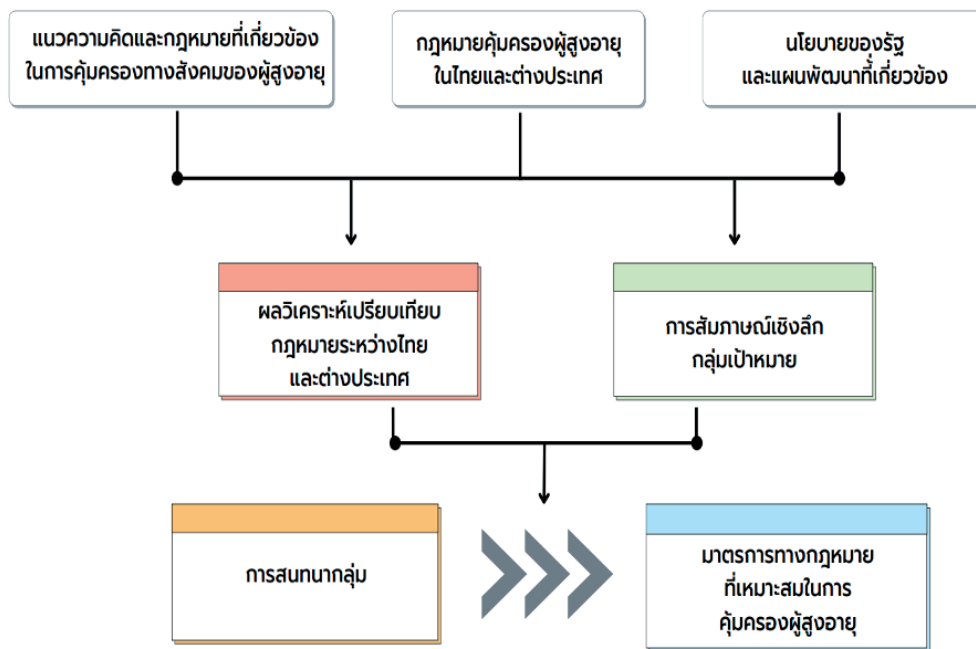
Regulation, 2016; Global-Regulation, 2017)

6. ญี่ปุ่น การคุ้มครองสิทธิผู้สูงอายุบัญญัติไว้ใน Act on Social Welfare for the Elderly 1963 และ The Basic Law on Measures for the Aging Society 1995 ดังนี้ (1) สิทธิการทำงานและรายได้ (2) สิทธิการรักษาพยาบาลและสวัสดิการ (3) สิทธิการเรียนรู้และการมีส่วนร่วมทางสังคม (4) สิทธิการสิทธิการส่งเสริมที่อยู่อาศัยอันเหมาะสม (5) สิทธิการมีส่วนร่วมทางการเมือง (6) สิทธิได้รับความเคารพในด้านความอาวุโส และ (7) สิทธิได้รับบำนาญ (Japanese Law Translation, 2008; The Management and Coordination Agency, 2023)

7. สาธารณรัฐเกาหลี (เกาหลีใต้) การคุ้มครองสิทธิผู้สูงอายุบัญญัติไว้ใน Welfare of Senior Citizen Act ดังนี้ (1) สิทธิได้รับความเคารพในด้านความอาวุโส (2) สิทธิและการสนับสนุนด้านอาชีพ (3) สิทธิและการสนับสนุนด้านบริการแพทย์และสุขภาพ (4) สิทธิและการสนับสนุนด้านที่พักอาศัย (5) สิทธิและการสนับสนุนด้านการมีส่วนร่วมสังคม (6) สิทธิและการสนับสนุนด้านการบริการสาธารณะ (7) สิทธิการคุ้มครองจากทารุณกรรมและการละเมิด และ (8) สิทธิและการสนับสนุนด้านการปกปิดข้อมูล (Korea Law Translation Center, 2015)

8. สาธารณรัฐสิงคโปร์ การคุ้มครองสิทธิผู้สูงอายุบัญญัติไว้ใน Constitution of the Republic of Singapore, Retirement and Re-employment Act 1993 และ Vulnerable Adults Act 2018 ดังนี้ (1) การคุ้มครองและส่งเสริมด้านแรงงาน (2) การคุ้มครองและป้องกันจากการล่วงละเมิด ทอดทิ้ง (3) การคุ้มครองและส่งเสริมการบริการทางการแพทย์ (4) การคุ้มครองและส่งเสริมด้านขนส่งสาธารณะ (5) การคุ้มครองและสิทธิเรียกค่าเลี้ยงดูจากบุตร และ (6) สิทธิได้รับบำนาญ (Singapore Statutes Online, 2023a; 2023b; 2023c)

กรอบแนวความคิดที่ใช้ในการวิจัย

ภาพ 1 กรอบแนวความคิดที่ใช้ในการวิจัย

สมมุติฐานของการวิจัย

ในปัจจุบันสังคมไทยได้ก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ โดยสมบูรณ์เช่นเดียวกับนานาประเทศ ประเทศไทยมีกฎหมายเฉพาะสำหรับคุ้มครองผู้สูงอายุ นั่นคือ พระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546 ซึ่งบังคับใช้มานานเกือบ 20 ปี แต่กฎหมายดังกล่าวยังไม่ตอบสนองความต้องการและปัญหาของผู้สูงอายุอย่างแท้จริง เช่น ไม่ได้กำหนดหลักการอย่างชัดเจนและเป็นรูปธรรมไว้เป็นลักษณะการบัญญัติรับรองสิทธิให้แก่ผู้สูงอายุและปฏิบัติเพื่อให้เป็นไปตามแผนงานและนโยบายนั้นยังไม่บรรลุถึงเป้าประสงค์ที่เป็นปัญหา นอกจากนี้ การดำเนินงานของหน่วยงานของรัฐไม่สอดคล้องกันและขาดการบูรณาการ ส่งผลให้ปัญหาการคุ้มครองทางสังคมของผู้สูงอายุยังไม่ได้รับการแก้ไขเท่าที่ควร จึงเป็นที่มาของการวิจัยเรื่อง มาตรการทางกฎหมายที่

เหมาะสมในการคุ้มครองผู้สูงอายุตามพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546 เพื่อให้ได้มาตรฐานทางกฎหมายที่เหมาะสมในการคุ้มครองผู้สูงอายุที่เหมาะสมและทันต่อความต้องการของผู้สูงอายุในประเทศไทยและสามารถให้การคุ้มครองทางสังคมแก่ผู้สูงอายุอย่างเท่าทันต่อเหตุการณ์ กระแสสังคมสูงวัยและสอดคล้องตามหลักสากล

ระเบียบวิธีวิจัย

ผู้วิจัยใช้รูปแบบการวิจัยเชิงคุณภาพและใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

1. การวิจัยเอกสาร (documentary research) โดยทำการศึกษาทั้งในส่วนที่เกี่ยวข้องกับปัญหาทางสังคมของผู้สูงอายุและปัญหาการบังคับใช้กฎหมายใน

การคุ้มครองทางสังคมของผู้สูงอายุตามพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546 และหลักกฎหมายที่เกี่ยวข้อง รวมถึงแนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องทั้งเอกสารของไทยและต่างประเทศ โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลซึ่งสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการศึกษา

2. การสัมภาษณ์เชิงลึก (in-depth interview) ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการวิจัยเอกสารมาสร้างแบบสัมภาษณ์ เพื่อสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่เกี่ยวข้องทั้ง 35 คนดังกล่าวข้างต้น

3. การอภิปรายกลุ่มสนทนาแบบเจาะจง (focus group discussion) เมื่อได้ข้อมูลจากการวิจัยเอกสาร และการสัมภาษณ์เชิงลึกดังกล่าวแล้ว นำข้อมูลที่ได้มาหามาตรการทางกฎหมายที่เหมาะสมในการคุ้มครองทางสังคมของผู้สูงอายุ ตามพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546

ส่วนการวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์และเปรียบเทียบกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองทางสังคมของผู้สูงอายุในกลุ่มประเทศสหรัฐอเมริกา อังกฤษ สาธารณรัฐฝรั่งเศส ราชอาณาจักรสวีเดน ญี่ปุ่น สาธารณรัฐสิงคโปร์ สาธารณรัฐเกาหลี (เกาหลีใต้) และประเทศไทย มีความคุ้มครองที่คล้ายคลึงกันในเรื่องการคุ้มครองและส่งเสริมการแพทย์ การคุ้มครองและส่งเสริมการศึกษา การคุ้มครองและส่งเสริมแรงงาน การคุ้มครองและส่งเสริมการมีส่วนร่วมสังคม การคุ้มครองและส่งเสริมที่พักอาศัย

เมื่อพิจารณากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองทางสังคมของผู้สูงอายุในกลุ่มประเทศสหรัฐอเมริกา ประเทศอังกฤษ สาธารณรัฐฝรั่งเศส ราชอาณาจักรสวีเดน ซึ่งเป็นกลุ่มชาติตะวันตก และกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองทางสังคมของผู้สูงอายุใน

กลุ่มประเทศญี่ปุ่น สาธารณรัฐสิงคโปร์ สาธารณรัฐเกาหลี (เกาหลีใต้) และประเทศไทย ซึ่งเป็นชาติตะวันออก มีความแตกต่างอย่างชัดเจน กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองทางสังคมของผู้สูงอายุในกลุ่มประเทศตะวันตก จะมุ่งเน้นที่ประเด็นการคุ้มครองและส่งเสริมเสรีภาพ ความเป็นอิสระ ความเท่าเทียม การคุ้มครองจากการเลือกปฏิบัติ การคุ้มครองและส่งเสริมด้านความเป็นส่วนตัว ซึ่งประเด็นที่กล่าวมาข้างต้นมักไม่ปรากฏในบทกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองทางสังคมของผู้สูงอายุในกลุ่มประเทศญี่ปุ่น สาธารณรัฐสิงคโปร์ สาธารณรัฐเกาหลี (เกาหลีใต้) และประเทศไทย เนื่องจากโครงสร้างตามวัฒนธรรมตะวันตกจะให้สิทธิธรรมชาติและไม่อาจแบ่งแยกได้แก่ทุกคน โดยไม่คำนึงถึงวัฒนธรรม ประเพณี และค่านิยมเท่าใดนัก การจำกัดสิทธิในวัฒนธรรมตะวันตกจะกระทำเมื่อการใช้สิทธิดังกล่าวเป็นการละเมิดสิทธิของสมาชิกในสังคมและก่อให้เกิดความเสียหายแก่ส่วนรวมอย่างร้ายแรง การคุ้มครองและส่งเสริมเสรีภาพ ความเป็นอิสระ ความเท่าเทียม การคุ้มครองจากการเลือกปฏิบัติ การคุ้มครองและส่งเสริมด้านความเป็นส่วนตัวในประเทศตะวันตกเป็นคุณค่าพื้นฐานของสิทธิปัจเจกบุคคล ซึ่งมนุษย์ควรมีสติและได้รับการคุ้มครองดังที่กล่าวมา เพื่อที่จะมีชีวิตอยู่อย่างมีศักดิ์ศรี มีเสรีภาพ มีความมั่นคง และมีมาตรฐานการดำรงชีวิตที่เหมาะสมกับความเป็นมนุษย์ ดังนั้น จะเห็นได้ว่าการคุ้มครองและส่งเสริมเสรีภาพ ความเป็นอิสระ ความเท่าเทียม การคุ้มครองจากการเลือกปฏิบัติ การคุ้มครองและส่งเสริมด้านความเป็นส่วนตัวแก่ผู้สูงอายุในประเทศตะวันตกมาจากพื้นฐานของสิทธิธรรมชาติ ซึ่งมีแนวความคิดว่ามนุษย์เกิดมาอย่างเท่าเทียมกัน และไม่มีใครจะล่วงละเมิดได้ ได้แก่ สิทธิในชีวิต เนื้อตัวร่างกาย เสรีภาพหรือสิทธิที่จะหาความสุขเพื่อที่จะทำให้นุญช้อยู่ร่วมกันได้อย่างสันติและมีความสุขทางสังคม

ในขณะที่กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองทางสังคมของผู้สูงอายุในกลุ่มประเทศตะวันออกนั้น นอกจากจะเน้นแล้วสิทธิขั้นพื้นฐานและสิทธิมนุษยชน แล้ว ผลการศึกษาพบว่า การกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองทางสังคมของผู้สูงอายุในกลุ่มประเทศตะวันออกจะเน้นการคุ้มครองสิทธิและสนับสนุนการเคารพผู้สูงอายุในฐานะผู้อาวุโสและสิทธิได้รับการเลี้ยงดูจากบุตรหลาน ซึ่งสิทธิและการคุ้มครองในประเด็นดังกล่าวไม่ปรากฏในกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองทางสังคมของผู้สูงอายุในกลุ่มประเทศตะวันตก การที่กฎหมายเกี่ยวข้องกับการคุ้มครองทางสังคมของผู้สูงอายุในกลุ่มประเทศตะวันออกได้กำหนดคุ้มครองสิทธิและสนับสนุนการเคารพผู้สูงอายุในฐานะผู้อาวุโสและสิทธิได้รับการเลี้ยงดูจากบุตรหลานนั้น มีผลมากจารีตประเพณีและค่านิยมของประเทศตะวันออกที่ประชาชนได้มีจารีตประเพณีในการเคารพผู้อาวุโสและความกตัญญูต่อบิดามารดาและผู้อาวุโสต่อเนื่องกันมาช้านาน จนรู้สึกว่าการจารีตประเพณีและค่านิยมดังกล่าวเป็นสิ่งที่ดีงามถูกต้องและจะต้องปฏิบัติตาม ประชาชนจึงมีเจตจำนงที่จะให้ใช้บังคับจารีตประเพณีและค่านิยมดังกล่าวเป็นกฎหมาย ดังนั้นกลุ่มประเทศตะวันออกจึงรับเอาจารีตประเพณีและค่านิยมเป็นที่มาของกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองทางสังคมของผู้สูงอายุด้วยเช่นกัน

การอภิปรายผล

จากผลการศึกษากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองทางสังคมของผู้สูงอายุในกลุ่มประเทศสหรัฐอเมริกา อังกฤษ สาธารณรัฐฝรั่งเศส ราชาอาณาจักรสวีเดน ซึ่งเป็นกลุ่มชาติตะวันตก และกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองทางสังคมของผู้สูงอายุในกลุ่มประเทศญี่ปุ่น สาธารณรัฐสิงคโปร์ สาธารณรัฐเกาหลี (เกาหลีใต้) และประเทศไทย ซึ่งเป็นชาติตะวันออก มีความแตกต่างอย่างชัดเจนในประเด็น

กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองทางสังคมของผู้สูงอายุในกลุ่มประเทศตะวันตก จะมุ่งเน้นที่ประเด็นการคุ้มครองและส่งเสริมเสรีภาพ ความเป็นอิสระ ความเท่าเทียม การคุ้มครองจากการเลือกปฏิบัติ การคุ้มครองและส่งเสริมด้านความเป็นส่วนตัว เนื่องจากโครงสร้างตามวัฒนธรรมตะวันตกจะให้สิทธิธรรมชาติ เสรีภาพ ความเป็นอิสระ ความเท่าเทียมและสิทธิมนุษยชน ซึ่งเป็นคุณค่าพื้นฐานของสิทธิปัจเจกบุคคล ซึ่งมนุษย์ควรมีสติและได้รับการคุ้มครอง สอดคล้องกับ Ishay (2004) ที่ระบุว่า เสรีภาพ ความเป็นอิสระ ความเท่าเทียมและสิทธิมนุษยชนเป็นประเพณีของตะวันตกอย่างชัดเจน ความต่อเนื่องของประเพณีทางปรัชญาและอุดมการณ์อันยาวนานของชาวตะวันตกได้พัฒนาไปตามกาลเวลาจนกลายเป็นสิทธิมนุษยชนสมัยใหม่ ซึ่งมรดกของการรู้แจ้งในการพัฒนาสิทธิมนุษยชนสมัยใหม่นั้นอยู่เหนืออิทธิพลทางวัฒนธรรมอื่นๆ ทั้งหมด

ส่วนผลการศึกษากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองทางสังคมของผู้สูงอายุในกลุ่มประเทศตะวันออกที่เพิ่มเติมบทบัญญัติที่เน้นการคุ้มครองสิทธิและสนับสนุนการเคารพผู้สูงอายุในฐานะผู้อาวุโสและสิทธิได้รับการเลี้ยงดูจากบุตรหลาน ซึ่งสิทธิและการคุ้มครองในประเด็นดังกล่าวไม่ปรากฏในกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองทางสังคมของผู้สูงอายุในกลุ่มประเทศตะวันตก การกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองทางสังคมของผู้สูงอายุในกลุ่มประเทศตะวันออกได้กำหนดคุ้มครองสิทธิและสนับสนุนการเคารพผู้สูงอายุในฐานะผู้อาวุโสและสิทธิได้รับการเลี้ยงดูจากบุตรหลานนั้น มีผลมากจารีตประเพณีและค่านิยมของประเทศตะวันออกที่ประชาชนได้มีจารีตประเพณีในการเคารพผู้อาวุโสและความกตัญญูต่อบิดามารดาและผู้อาวุโสต่อเนื่องกันมาช้านาน จนรู้สึกว่าการจารีตประเพณีและค่านิยมดังกล่าวเป็นสิ่งที่ดีงามถูกต้องและมนุษย์ในสังคมจะต้องปฏิบัติตาม สอดคล้องกับ Vyas and Murarka (2018) ที่ระบุว่า ประชาชนจึงมีเจตจำนง

ที่จะใช้จารีตประเพณีและค่านิยมที่ติดต่อกว่าบัญญัติเป็นกฎหมายเพื่อบังคับใช้ในสังคมของตนเอง และสอดคล้องกับ Frankel and Braun (2021) ที่ระบุว่า กฎหมายและวัฒนธรรมเป็นลมหายใจเดียวกันเพราะทั้งสองระบบกำหนดกฎเกณฑ์พฤติกรรมที่จำเป็นต่อมนุษย์และสังคม กฎหมายและวัฒนธรรมจะสัมพันธ์กัน ดังนั้น โครงสร้างของกฎหมายและวัฒนธรรมจะมีความคล้ายคลึงกัน ซึ่งมีผลอย่างมากต่อการบังคับใช้กฎที่ออกภายใต้กฎหมายแต่ละฉบับ

ข้อเสนอแนะ

1. ควรมีการคุ้มครองโอกาสของการมีงานทำและการจ้างงานผู้สูงอายุ โดยการออกกฎหมายรองรับเพื่อบังคับใช้แก่หน่วยงานในการจัดหางานและฝึกอบรมและจูงใจให้ผู้ประกอบการดำเนินการจ้างงานผู้สูงอายุอย่างเหมาะสม

2. ควรออกกฎหมายบังคับใช้แก่หน่วยงานราชการ หรือจูงใจสถานประกอบการในการออกแบบและจัดสร้างสิ่งอำนวยความสะดวก หรือบริการใน

อาคาร สถานที่ พื้นที่สาธารณะ ยานพาหนะ บริการขนส่ง หรือบริการสาธารณะอื่น รวมทั้งหรืออุปกรณ์ช่วยเหลือในการดำรงชีวิตของผู้สูงอายุได้โดยสะดวกและปลอดภัย

3. ควรให้ความช่วยเหลือแก่ผู้สูงอายุในกระบวนการยุติธรรม อำนาจความสะดวกแก่ผู้สูงอายุทางคดี เช่น การจัดหาทนาย ที่ปรึกษาทางกฎหมาย หรือลดภาระค่าใช้จ่ายทางคดีแก่ผู้สูงอายุ

4. ควรมีการแต่งตั้งผู้แทน หรือผู้คุ้มครองผู้สูงอายุในภาวะพึ่งพิง เพื่อดูแลผู้สูงอายุในด้านต่างๆ โดยไม่จำเป็นต้องเป็นคำสั่งแต่งตั้งผู้คุ้มครองสิทธิจากศาล เพื่อความสะดวกรวดเร็วในการดำเนินการ และดูแลผู้สูงอายุ

5. ควรมีการผลักดันให้ชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการดูแลผู้สูงอายุมากขึ้น ประชาสัมพันธ์ถึงสิทธิอันพึงมีของผู้สูงอายุปัญหาการไม่ทราบสิทธิอันพึงมีของผู้สูงอายุควรตระหนักใน重要性ของผู้สูงอายุในชุมชน และเรียนรู้ที่จะอยู่ร่วมกับผู้สูงอายุ

References

- Administration for Community Living. (2023). *Older Americans Act 1965*. Retrieved from <https://acl.gov/about-acl/authorizing-statutes/older-americans-act>
- Crown. (2023a). *Care Act 2014*. Retrieved from <https://www.legislation.gov.uk/ukpga/2014/23/contents/enacted>
- Crown. (2023b). *Data Protection Act 2018*. Retrieved from <https://www.legislation.gov.uk/ukpga/2018/12/contents>
- Crown. (2023c). *Equality Act 2010*. Retrieved from <https://www.legislation.gov.uk/ukpga/2010/15/contents>
- Department of Older Persons. (2021). *Measures to drive the national agenda on the aging society* (2nd ed.). Author. [In Thai]
- Douangrit, S. (2014). *Legal problems on enforcement of probation officers authority regarding rights and liberty according to the constitution and method of probation under the Criminal Code Act B.E. 2522*. Master's Thematic of Laws, Sripatum University. [In Thai]
- Equality and Human Rights Commission. (2018). *The Human Rights Act 1998*. Retrieved from <https://www.equalityhumanrights.com/human-rights/human-rights-act>
- Frankel, T., & Braun, T. (2021). Law and culture. *Boston University Law Review*, 101(157), 157-176.
- Global-Regulation. (2016). *The Social Services Act 2001*. Retrieved from <https://www.global-regulation.com/translation/sweden/2989196/the-social-services-act-%2528%202001%253a453%2529.html>
- Global-Regulation. (2017). *Health And Medical Service Act 1983*. Retrieved from <https://www.global-regulation.com/translation/sweden/9620334/health-and-medical-service-act.html>
- Ishay, M. (2004). *The history of human rights: From ancient times to the globalization era*. University of California Press.
- Japanese Law Translation. (2008). *Act on Social Welfare for the Elderly (Act No. 133 of 1963)*. Retrieved from <https://www.japaneselawtranslation.go.jp/en/laws/view/3930/en>
- Korea Law Translation Center. (2015). *Welfare of Senior Citizen Act (Act No. 13102)*. Retrieved from https://elaw.klri.re.kr/eng_service/lawView.do?hseq=33646&lang=ENG
- Légifrance. (2023a). *Code de l'action sociale et des familles*. Retrieved from https://www.legifrance.gouv.fr/codes/texte_lc/LEGITEXT000006074069
- Légifrance. (2023b). *Déclaration des Droits de l'Homme et du Citoyen de 1789*. Retrieved from <https://www.legifrance.gouv.fr/contenu/menu/droit-national-en-vigueur/constitution/declaration-des-droits-de-l-homme-et-du-citoyen-de-1789>

- National Statistical Office. (2022). *Summary of important results of the work of the elderly in Thailand in 2021*. Author. [In Thai]
- Office of the Council of State. (2018). *Elderly Person Act, B.E. 2546 (2003)*. Retrieved from <https://www.ocs.go.th/council-of-state/#/public/doc/V0tZRWRtQUtQeGVleWFITHZ3YkRGZz09>
- Prathong, N. (2020). *Problems regarding the rights of the elderly in accordance with the Act on the Elderly B.E. 2546 (2003)*. Retrieved from <http://www.lawgrad.ru.ac.th/Abstracts/708>
- Saeng-Uthai, Y. (1995). *Introduction to general law* (12th ed.). Prakaypruk.
- Singapore Statutes Online. (2023a). *Constitution of the Republic of Singapore*. Retrieved from <https://sso.agc.gov.sg/Act/CONS1963>
- Singapore Statutes Online. (2023b). *Retirement and Re-employment Act 1993*. Retrieved from <https://sso.agc.gov.sg/Act/RRA1993>
- Singapore Statutes Online. (2023c). *Vulnerable Adults Act 2018*. Retrieved from <https://sso.agc.gov.sg/Act/VAA2018>
- The Management and Coordination Agency. (2023). *The Basic Law on Measures for the Aging Society 1995*. Retrieved from <https://www8.cao.go.jp/kourei/english/measure/kihon-e.html>
- UK Parliament. (2023). *National Health Service Act 1946*. Retrieved from <https://www.parliament.uk/about/living-heritage/transformingsociety/livinglearning/coll-9-health1/health-01/>
- Vyas, R. P., & Murarka, R. (2018). Understanding human rights from an eastern perspective: A discourse. In S. Lee & H. E. Lee (Eds.), *Asian yearbook of international law, volume 24* (pp. 41-49). Brill.
- Workpoint. (2021). *Academics warn that in 2022 Thailand will face a tsunami of an aging society and recommend that the government and the public quickly adapt*. Retrieved from <https://workpointtoday.com/thai-aging-society-65> [In Thai]